

<b>RAKENNUSKULTTUURIN KOHDEINVENTOINTILOMAKE</b>	<b>Kohdenumero</b> 7.1
--	---------------------------

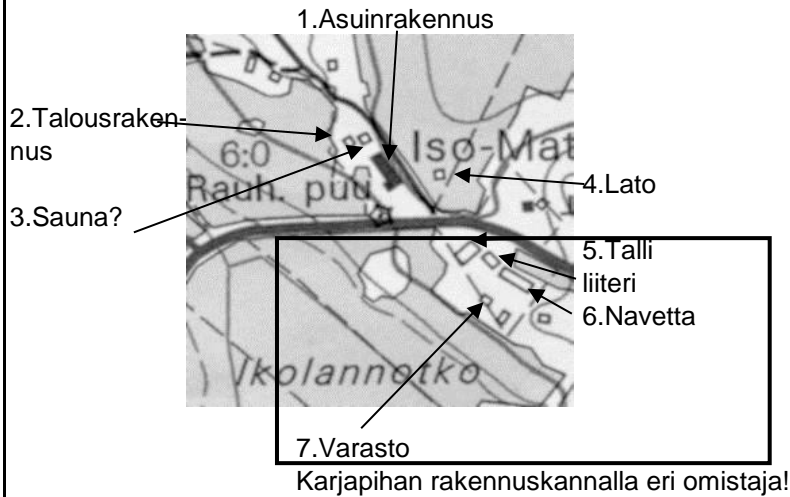
<b>1. Kohde</b>	Iso-Mattila
<b>2. Kylä, rekisterinumero ja koordinaatit</b>	Korpiniemi 3:32
<b>3. Osoite</b>	Moltsiantie 221, 36430 Pakkala
<b>4. Omistaja ja omistajan osoite</b>	Sahalahti-Seura ry Paratiisintie 127, 36420 Sahalahti

**5. Rakennuskanta ja historia**



Vuoden 1539 maakirjassa luetellaan kaksi Mattilaa. Niistä toinen on jäänyt autioksi 1597, jonka jälkeen siitä ei ole mainintaa. Toinen on halottu kahtia vuonna 1792, Iso-Mattilaksi ja Vähä-Mattilaksi. Mattilat on siirretty kylätontilta uusjaossa 1850-luvun puolimaissa. Iso-Mattila on ollut tien toisella puolella, josta se on siirretty nykyiselle paikalle 1930-luvulla. Syynä on ollut tuolloin sattunut tulipalo ja vanhan rakennusalueen maaperän pettävyys. Tilan päärakennus ja ympäröivä tontti lahjoitettiin Sahalahti-Seuralle kesällä 1999. Se on ottanut tavoitteekseen talon kunnostamisen ja sitä korjataan parhaillaan talkoovoimin.

Iso-Mattila sijaitsee Moltsiantienvarren maisemassa. Ympäristössä on kumpuilevaa viljelymaisemaa, jossa kaukomaisemassa muita vanhoja kantatiloja mäenkumpareilla.

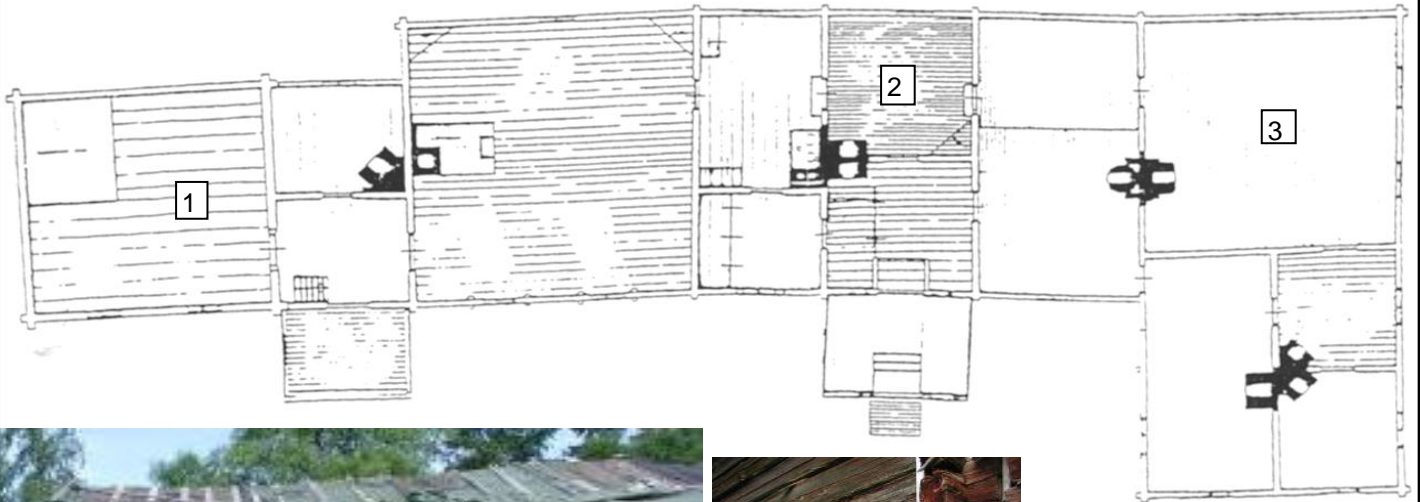


Pihapiiriin kuuluu asuinrakennus ja pieni neliskanttinen, ilmeisesti varasto, sekä lähellä peloilla lato ja joku toinen talousrakennus. Tien toiselle puolelle jäi karjapiha, jossa on 14 hevosen talli, 30 lehmän navetta, joka on tuotu myötäjäisenä Haapaniemen kartanosta, liiteri ja sauna, jotka ovat eri tilaa. Tilaan on kuulunut myös vilja-aitta, riihi ja aitarakennus, joka on siirretty uuteen paikkaan. Lisäksi on ollut karjakeittiö ja sikala, jotka oli rakennettu v.1926.

**6. Rakennusten kuvaus**

Rakennuksen n:o	1. Asuinrakennus	2. Talousrakennus	3. Varasto ?	4. Lato
<b>Nyk.käyttö</b>	korjataan			
<b>Rak.aika</b>	1700-l.+1850-l+1903	1800-luku ?	1960-luku ?	1930-40-luku ?
<b>Suunnittelija</b>				
<b>Kerrosluku</b>	1 + ullakko	2	1	1
<b>Perusta</b>	luonnonkivi	ei näy	nurkkakivet	maan varassa
<b>Runko</b>	hirsi	puu ?	puu	puu
<b>Kattomuoto</b>	satula	satula	säteri	satula
<b>Kate</b>	kolmiorimahuopa	huopa	huopa	kolmiorimahuopa
<b>Vuoraus</b>	- / paneeli	lomalauta /pystylauta	limilauta	pystylauta
<b>Ulkovärit</b>	- / punamulta / valk.	harmaantunut,(punam)	harmaa/punainen	harmaa, maalaamaton
<b>Ikkunat</b>	6-ruutu ja 8-ruutu	8-ruutu, vaakatasossa		
<b>Sisätilat</b>				
<b>Kunto</b>	kohtalainen / heikko	hyvä	hyvä	
<b>Erytispiirteet</b>				

1. Asuinrakennus on rakennettu kolmessa vaiheessa. Vanhin osa (1) on perimätiedon mukaan entinen savupiirtti 1700-luvulta ja näin ollen se lienee vanhin Sahalahden pystyssä oleva rakennus. Seuraava, keskimäinen osa (2) on 1850-luvulta ja suorakulmainen osa (3) on lisätty 1903. Näin ollen asuinrakennus käsittää kymmenen huonetta. Vanhimmissa osassa on 8-ruutuiset ikkunat. Kuisti oli inventointihetkellä purettu. Runko on hyvin paksuista hirsistä ja pitkänurkkainen. Keskimäisessä osassa on myös pitkät nurkat. Kuisti on vaakapaneloitu ja näkyvässä on häivähdyksen punamultaa. Uusin osa on alun perin ollut punamullan värinen, sitä on vielä häivähdyksen jäljellä. Päällä on ollut paneelointi, joka nyt oli purettu lounaispäädyssä ja luoteisseinustalta. Muualla oli paneelointi, joka on todennäköisesti ollut valkoinen. Alaosassa on pystypaneeli, muuten vaakapaneeli. Nurkat on pitkät ja koteloitu. Ikkunat on tässä osassa 6-ruutuiset. Ikkunan päällisessä vuorilaudassa on alareunassa kaarikoristus. Koko rakennus on rakennettu nurkkakivien varaan



Osan 1 luoteispää



Osa 1, kuistin viereinen nurkka



Osan 1 kuisti ja osan 2 luoteispää



Osan 2 kaakkoispää



Vasemmalla osan 3 lounaispääty, ylhäällä koillispääty



Osa 3 etelästä



Osat 1 ja 2 pohjoisesta



2. Talousrakennus lännestä



3.Varasto kaakosta



4.Lato lounaasta

## 6. Rakennusten kuvaus

Rakennuksen n:o	5.Talli	6.Navetta	7.Sauna	8.Liiteri
Nyk.käyttö	-	-	-	-
Rak.aika	1923	1923	1920-luvun alku ?	1920-luvun alku ?
Suunnittelija				
Kerrosluku	1 + parvi	1 + parvi	1	1
Perusta	lohkottu harmaagraniitti	ei näy	kivi,betoni	nurkkakivet
Runko	hirsi	hirsi	hirsi	puu
Kattomuoto	satula	satula + frontonit	satula	satula
Kate	aaltopelti	kolmiorimahuopa (päre)	aaltopelti	aaltopelti (päre)
Vuoraus	- / pystylauta	- / lauta	- / peiterimalauta	pystylauta
Ulkovärit	punainen / valkoinen	punainen	punainen / valkoinen	harmaa,maalaamaton
Ikkunat	4+4-r.vaakataso	4+4-r. Vaakataso	6-ruutu, vanhat	
Sisätilat				
Kunto	hyvä	heikko	hyvä	hyvä
Erytyspiirteet	lohenpyrstösälvokset			

5.Talli on hirsirunkoinen, vuoraamaton. Lounaispäädyssä on pystylauta, joka on osittain lomalautaa, osittain peiterimoitettu. Parvelle on silta sisäpuolelta puolelta julkisivun lounaispäässä. Tallissa on häivähdys punamullasta.Ikkunat vuorilautoineen ovat valkoiset.



5.Talli kaakosta

6.Navetan ympäristö on pusikoitunut ja havainnot siitä on tehty jonkin matkan päästä. Perustusta ei päässyt näkemään. Se on kuitenkin rakennettu samaan aikaan kuin tallikin, joten perustus voisi olla myös lohkottu harmaagraaniittia. Hirsirunko on lyhytnurkkainen, lohenpyrstösälöksellä ja vuoraamaton. Päätykolmiossa on pystylautaa. Satulakaton pihan puoleisella lappeella on kaksi frontonia. Kolmiorimoitettu huopakate on rikki ja alta näkyy päre.



6.Navetta lännestä

7.Sauna on hirrestä, lyhytnurkkainen lohenpyrstösälöksellä ja vuoraamaton. Saunan eteinen on todennäköisesti puurunkoinen. Se on peiterimalaudoitettu. Perustus on litteästä luonnonkivistä, jonka päälle on valettu betoni.



7.Sauna koillisesta

8.Liiteri on luoteispäädystä avoin, puurunkoinen ja pystylaudoitettu.



8.Liiteri luoteesta

#### 7. Luettelointiperuste

Rakennushistoriallinen	X	Asutushistoriallisesti merkittävä vanha kantatilan puolikas.Asuinrakennus edustaa hyvin talonpoikaista rakennustapaa, jossa eri ikäisiä kerrostumia.Rakennukset säilyttäneet hyvin ominaispiirteensä.Näkyvällä paikalla tienvarsimaisemassa maisemallisesti merkittävä.
Historiallinen	X	
Maisemallinen	X	
Arvoluokka	1	

8. Lähteet Längelmäveden seudun historia II. Sahalahden historia II.Hämeenlinna 1954.  
Raitio Raine; Maatalouspitäjistä Suomen teollistuneimmaksi kunnaksi.Sahalahden historia III  
Gummerus Kirjapaino Oy.Jyväskylä 2001.

9. Suullisia ja kirjallisia tietoja ovat antaneet

10. Lomakkeen täyttäneet

Pauliina Tiusanen 22.6.2005